

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ XLIX.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicat

Scrisori nefranate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N°. 216.

Vineri, 26 Septemvre (8 Octomvre.)

1886.

NOU ABONAMENTŪ

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Octomvre 1886 st. v., se va începe un nou abonamentŭ, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„șese „ 6 „

„unŭ anŭ 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci

„șese „ 20 „

„unŭ anŭ 40 „

Abonarea se pŭte face mai ușorŭ și mai repede prin mandate postale.

Abonaților de pân'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numărulŭ fășiei sub care au primitŭ țiarulŭ.

Domnii ce se vorŭ abonă din nou sĚ binevoescŭ a scrie adresa lămuritŭ și a arĚta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașovŭ, 25 Septemvre 1886.

Când firulŭ telegraficŭ ni-a comunicatŭ cuprinsulŭ rĚspunsului ministrului-președinte Tisza la interpelările ce i s'au adresatŭ în cestiunea bulgară, amŭ țisŭ, cĂ acestŭ rĚspunsŭ face asupra noastră impresiunea, cĂ d-lŭ Kalnoky cu politica sa a intratŭ într'o infundătură de unde nu mai pŭte eși. Amŭ susținutŭ totŭ atunci, cĂ accentuarea deosebită a tractatului de Berlinŭ în aceste momente dovedesce, cĂ înțelegerea dintre cele trei împĚrății departe de a fi perfectă, nu există de locŭ în cestiunea bulgară și amŭ adausŭ, cĂ Austro-Ungaria pare a fi în neputință de a striga ațŭ unŭ veto Rusiei, ěr d-nii Kalnoky-Tisza ne mĂngăie cu speranțe privitoare la dezvoltarea independentă a popŭrelorŭ din Balcani și la împiedecarea protectoratului rusescŭ asupra Bulgariei.

Părerile aceste ale noastre au fostŭ întemeiate. AcĚsta o pŭtemŭ vedĚ din modulŭ cum este interpretatŭ și criticatŭ discursulŭ d-lui Tisza de foile oficiŭse din Viena și Berlinŭ. CĂtŭ pentru țiaristica rusescă sciamŭ dinainte cĂ ea se va pronunța defavorabilŭ asupra lui.

Țiarulŭ rusescŭ „Novosti“, care gĂsesce, cĂ discursulŭ d-lui Tisza e provocatorŭ adauge: „DĚcĂ faptele bărbațilorŭ de statŭ din Ungaria arŭ urma sĚ fiă în acordŭ cu vorbele lorŭ, atunci soluțiunea pacnică a cestiunei balcanice va fi imposibilă“.

Pentru ca însĚ lucrurile sĚ nu ajungă așa departe, ca faptele sĚ corĚspundă vorbelorŭ, îngrijesce principele de Bismarck și este fŭrte caracteristicŭ pentru alianța, ce a legatŭ acestŭ cancelarŭ cu monarchia noastră, dĚcĂ foile germane, în fața declamațiilorŭ înfocate și a sbuciumărilorŭ din dieta ungară, susținŭ, cĂ „alianța cu Germania dĂ Austro-Ungariei țaria de a ține în frĚu politica rĚsboinică și periculoasă a Ungurilorŭ.“

Organulŭ principalŭ alŭ cancelarului germanŭ „Norddeutsche Allg. Ztg.“, cĂntă pe aceeași cŭrdă, cĂnd le spune Ungurilorŭ, cĂ alianța austro-germană a fostŭ încheiată între monarchi și nu între parlamente și cĂ numai în acĚsta constă garanția duratei ei.

Cu alte cuvinte li se spune Ungurilorŭ, cĂ ei de geaba strigă și amenință în parlamentŭ, cĂci monarchii vorŭ face totŭ numai ce li se pare lorŭ mai bine și mai cu socotĚlă.

Pressa ungarĚscă gĂsea, cĂ declarațiunea d-lui Tisza cuprinde și o amenințare seriŭsă, în paragiulŭ unde e vorba de împiedecarea protectoratului orŭ și cĂrei puteri asupra Bulgariei.

Nici acĚstă bucuriă însĚ n'au voitŭ sĚ li-o lase foilorŭ maghiare oficiŭșii din Viena. Organulŭ ministrilorŭ de externe și de rĚsboiŭ, „Fremdenblatt“, s'a grăbitŭ a reduce prețioasa amenințare a d-lui Tisza la adevĚrata ei valŭre scriindŭ cĂ „Austro-Ungaria trebuă sĚ recunŭscă faptulŭ, cĂ Rusia are unŭ interesŭ îndreptățitŭ la dezvoltarea lucrurilorŭ în Bulgaria și cĂ sĚmțulŭ naționalŭ rusescŭ nu mai pŭte sĚ fiă indiferentŭ față cu sŭrtea Bulgariei.“

Indată ce i se recunŭsce Rusiei îndreptățirea de a se interesa în modŭ deosebitŭ de sŭrtea Bulgariei se recunŭsce în principiu și protectoratulŭ Rusiei asupra acestei țĚri. Și așa susținŭ foile rusesci, cĂ acestŭ protectoratŭ nu e decătŭ unŭ echivalentŭ pentru consimțirea Rusiei la ocuparea celorŭ douĚ provincii turcesci de cĂtră Austro-Ungaria.

Acum se vorbesce de-o conferință sĚu de unŭ congresŭ, care sĚ se ocupe cu cestiunea bulgară. Resultatulŭ ni-lŭ pŭtemŭ închipui dinainte. Elŭ de sigurŭ nu va scŭte monarchia noastră din infundătura. în care au băgatŭ o guvernulŭ ei, cari nu știu, orŭ nu potŭ face ca faptele sĚ fiă în acordŭ cu vorbele lorŭ.

Crisa bulgară.

— Se vorbesce prin cercurile politice seriŭse din Pesta cĂ puterile vorŭ avea sĚ se ocupe cu unŭ proiectŭ de conferință pentru aplanarea cestiunei bulgare. DĚcĂ propunerea pentru convocarea unei atarŭ conferințe e făcută deja sĚu cine o fi luatŭ inițiativa, acĚsta nu e cunoscutŭ. Se mai discută în multe părți părerea cĂ prezența Regelui Milanŭ la Viena și perspectiva d'a petrece și în Pesta e de oșĚri care însemnăte pentru aplanarea cestiunelorŭ ce suntŭ la ordinea țilei.

— În declarațiunile d-lui Tisza țiarele rusesci vĚdŭ incurajare a regențilorŭ bulgarŭ ca sĚ se opuiă la cĚrile rusesci. „Nu e exactŭ, țice „Novosti“, cĂ interesele Austriei reclamă o federațiune a statelorŭ balcanice independente, cĂci atunci Austria ar trebui sĚ dea imediatŭ o autonomiă politică Bosniei și Hertegovinei și sĚ se abțĭ de la orŭ-ce amestecŭ în Serbia. Discursulŭ ar fi și ostilŭ Rusiei, de ŭre-ce elŭ combate dreptulŭ Rusiei, protectoratulŭ asupra Bulgariei, cu tŭte cĂ acesta nu e decătŭ unŭ echivalentŭ pentru consimțĚmentulŭ tacitŭ alŭ Rusiei la posesiunea provinciilorŭ turcesci de cĂtră Austria. Tocmai acĚsta ar fi provocatorŭ. DĚcĂ faptele űmenilorŭ politici ai Ungariei ar fi în acordŭ cu vorbele lorŭ atunci o soluțiune pacnică a cestiunei bulgare ar deveni imposibilă.“

— „Neue Freie Presse“ crede cĂ generalulŭ Kaulbars vrĚ sĚ provŭce incidente spre a face necesară o ocupațiune.

— „National Zeitung“ observă la discursulŭ d-lui Tisza: „DĚcĂ Ungurii intrĚbă supĚrațŭ, cĂ ce le folosesc alianța germană, li se pŭte rĚspunde fŭrte bine: ea dĂ Austro-Ungariei razimulŭ necesarŭ, spre a ține în frĚu pernicŭsa politică rĚsboinică a Ungurilorŭ, care 'ar voi sĚ prĂvălescă monarchia în aventurŭ unde n'ar avea aliațŭ, ci ar face numai treburile Angliei și la care nu se potrivescŭ nici înprejurările naționalitățilorŭ Ungariei, nici ale Cislitaniei.“

— „Fremdenblatt“ țice: »Regeța bulgară își îndeplinește cu abilitate sarcina grea d'a manțĭne liniștea, respectândŭ pe puteri și basăndu-se pe legalitate; dĚr atitudinea generalului Kaulbars la meetingŭ și cĂlĚtoria lui nu suntŭ de natură a aduce o împăcăciune. Plenipotențiarulŭ suntŭ pretutindenŭ acreditați pe lângă guvernulŭ, ěr nu pe lângă mulțime. Ori-ce guvernŭ are dreptulŭ sĚ considere negocierile începute cu mulțimea ca o violare a autorității lui. DĚcĂ Rusia vrea sĚ reușească, trebuē ca generalulŭ Kaulbars sĚ se conformeze stipulațiilorŭ tractatului din Berlinŭ.“

— „România liberă“ scrie: „Avemŭ scrii positive, cum cĂ Radoslavov, prim-ministrulŭ Bulgariei, stăruindŭ pe lângă Kaulbars, agentulŭ Rusiei, ca alegerile sĚ se facă la termenulŭ hotărĭtŭ de consiliulŭ ministerialŭ,

Kaulbars i'ar fi rĚspunsŭ următorele: Ei bine, atunci ș eu voi aduce 40,000 de alegători!

„Telegrafulŭ“ primesce din Sofia următorele scrii: „Au sositŭ în capitala Bulgariei maiorŭ și coloneli, cari vorŭ constitui consiliulŭ de rĚsboi, ce va judeca pe oficerii trădători. Edificiulŭ școlei militare este pățitŭ de sentinele și nimeni n'are voiă sĚ se apropie de elŭ. Starea de asediu urmĚză. La orele 9 stradele suntŭ pățite de soldați.“

Tisza judecatŭ de Kemeny.

Intr'o scrisŭre adresată alegătorilorŭ sĚi, fostulŭ ministru de comunicațiune Kemeny scrie despre ministrulŭ Tisza astfel:

Acceptŭ pe Colomanŭ Tisza ca conducătorulŭ meu politicŭ. Se pŭte, ce e dreptŭ, cĂ eu nu-lŭ considerŭ ca pe unŭ mare spiritŭ organizatorŭ sĚu administrativŭ; dĚr în totŭ casulŭ ilŭ țiu de unŭ oratorŭ escelentŭ în debateri, de unŭ conducătorŭ de partidă extraordinarŭ de dibaci. Aceste calități însă suntŭ pretutindenea cĂutate și în orice altŭ statŭ i-arŭ pŭte asigura orŭ cĂnd o însemnată pozițiune; dĚr la noi ele suntŭ de neprețuitŭ. Cine pŭtea ține unită partida guvernamentală cu o așa mână de ferŭ, ca elŭ? Se pŭte — folosindu-mĚ de cuvintele și icŭna vechei fabule — cĂ elŭ nu este nicĚ odată unŭ ochiulŭ bouului (o pasĚre), dĚr este cĂte-odată unŭ cocostărcŭ ca rege alŭ brŭscelorŭ; cu tŭte astea noi, cari suntemŭ mai sancvinici, tocmai de unŭ astfelŭ de conducătorŭ politicŭ avemŭ nevoie. Față cu atacurile, adeseori furtunŭse și nu totdeuna line, uneori elocvente și nu rareori invențioșe, elŭ, cu concepțiunea sa totdeuna gata de luptă, liniștită, trĚgă, cu puterea sa d'a fi totdeuna la loculŭ sĚu, conduce pe aderenții sĚi nu numai la victoriă materială, ci și morală. Resultatele sale dobĚndite pĂnă acum ne îndreptătescŭ a'admite, cĂ cu acelașŭ succesŭ va lucra și mai departe. Crisele multe ministeriale le considerŭ ca desavantagiŭse afacerilorŭ publice; disolvarea partidei liberale sĚu guvernamentale însă o declarŭ ca directŭ fatală pentru țĚră.

Deŭrece eu credŭ, cĂ actuala partidă guvernamentală sub conducerea lui Tisza mai curĚndŭ oferă țĚrii noastre posibilitatea d'a se dezvolta sigurŭ și neconturbatŭ, vrĚu sĚ rĚmĂnŭ și mai departe în acĚstă partidă și acceptŭ și pe viitorŭ conducerea lui Tisza.

Afacerea Herbert-Christen-Komjathy.

Panică senzațiune a produsŭ în cercurile deputațilorŭ scirea, cĂ deputatulŭ Bela Komjathy pentru interpelarea sa făcută în privința afacerii Herbert-Christen a fostŭ provocatŭ la duellŭ de toți membrii tribunalului de onŭre alŭ divisiiei militare 32. În ședința dela 4 Octomvre nu se vorbea în culoarele camerei decătŭ de acĚstă afacere.

»Fără sĚ socotimŭ de motivate espresiuile peste mĚsură aspre, întrebuintate de Komjathy spre a'și întemeia interpelarea, fără sĚ contestămŭ dreptulŭ singuraticilorŭ d'a cere satisfăciune pentru astfelŭ de ofense personale, ce potŭ ohveni în camera deputațilorŭ, unde respectivii nu se potŭ apĚra — țice „Neues Pester Journal“ — cu tŭte astea distinși membri ai camerei, alŭ cărorŭ simțŭ pentru regulele cavalerismului nu se pŭte trage nicĚdecum la indoială, și-au exprimatŭ părerea, cĂ provocarea unui deputatŭ, — pentru cuvintele sale exprimate într'o ședință publică, — de cĂtră o întregă corporațiune ar însemna a restringe în modŭ simțitorŭ libertatea cuvĚntului în parlamentŭ și a face imposibilă critica activității instituțiilorŭ și a corporațiilorŭ publice. Deŭrece casulŭ concretŭ din vorbă, precum auțimŭ, se află în stadiulŭ d'a se pertracta pe calea tribunalului de onŭre, eventualŭ pe cale cavalerĚscă, părerea generală a fostŭ, cĂ trebuē sĚ se aștepte descurcarea acestei afaceri și numai atunci camera deputațilorŭ pŭte lua pozițiune în privința principiară, spre a înlătura pe viitorŭ repetarea ăstorfelŭ de casuri. E probabil, cĂ spre scopulŭ acesta, presiulŭ va fi rugatŭ la timpulŭ potrivitŭ, a soroci o ședință închisă a camerei.

Inrudirea dinastiei germane cu cea italiană.

Cu toate desmințirile, foile italiene aduc din nou scirea, că prințul moștenitor se va căsători cu o fiică a prințului de coronă germană. Diarul „Caraffo” din Neapole scrie:

„Se pretinde, că visita prințului de coronă germană în Italia, afară de importanța-i politică, stă în legătură și cu proiectul unei căsătorii a fiicei a doua a prințului cu prințul de coronă al Italiei. Se ține, că consiliul de miniștri a discutat propunerea și a consimțit pe deplin. Regina Victoria, împăratul Wilhelm și prințul Bismarck ar fi vavorisând căsătoria proiectată, exprimându-și deplina lor aprobare în termeni foarte cordiali și măgulitori pentru Italia. Prințul italian, cu ocaziunea ultimei sale călătorii, a vizitat familia prințului de coronă germană și a fost primit de ea foarte cordial. Se mai asigură, că în curând va fi o întâlnire a părechi princiare germane cu regele Umberto și că cea dintăi va visita Roma érna viitoare.”

O telegramă din Roma cătră „Corriere del Mattino” repetă scirea de mai sus. Deacă se va face această căsătorie, ar fi pentru prima dată, că o princesă protestantă intră în relații de inrudire cu Casa Savoya.

SCIRILE ȚILEI.

O telegramă din Pesta spune, că s'a produs prin sferele cărmuitoare în privința situațiunii esteriore un curent puternic pentru înălțurarea războiului de țarife cu România. Se pare chiar că contele Kalnok ar fi lucrat în acest sens pe timpul ultimei sale prezențe în Pesta și că guvernul unguresc ar fi chiar dispus, cu toată atitudinea contrarie a ministrului de comerț, d'a da ascultare propunerilor contelui Kalnok.

Sub titlul „Particularism” începuse să publice în Pesta deputatul Iuliu Horvath o lucrare, în care tratăza cestiunea naționalităților, precum și cestiunea politică și economică din Ardeal. Au apărut până acum două broșuri, prin care autorul arată mare nemulțumire față de guvernul actual, a căruia politică de până acum ține pe o linie tocmai pe slăbiciunea și nedestoinicia statului unguresc. „Ellenzék” salută aparițiunea acestei lucrări cu foarte mare bucurie, și ține că până acum nu mai elu a fost care de șese ani luptă cu credința pentru cauza cestiunii ardelenesc. — Vorbă se fiă, pare că guvernul nu susține pe șovinii ardeleni pe sub mână.

Rabinul Evreilor din Szabadka voise țilele aceste se predice în sinagogă nemțesc. Abia începuse însă rabinul să predice și Evreii nemulțumiți începuse să murmure demonstrativ, ba unii din ei începuse să părăsă sinagoga, așa că rabinul fu silit să se întrerupă predica sa. — Așa spun foile „patriotice”, care acuză indirect pe rabinul că nu e „patriot”, fiindcă nu predică în limba „civilizatorilor” Orientului.

Cu ocaziunea deschiderii noului teatru național maghiar din Seghedin, află „Ellenzék”, că nația maghiară a fost rău compromisă, din cauză că colonelul Haletzky ar fi salutată pe ministrul-șef de Coloană Tisza în limba germană, é C. Tisza i-a răspuns deasemenea

în limba germană. Acesta ține „Ellenzék” că s'a întâmplat chiar în Seghedin, care este metropola Ungariei de jos. — Bietul „Ellenzék”, multe țile amărite mai are și el!

—x—
In țilele trecute măcelării din Tergul-Mureșului s'au pus în grevă și trei țile n'au vrut să vândă nici carne nici unsore. Causa a fost ordinațiunea orașului, că măcelării să taiă porcii afară din oraș. Autoritatea orașenescă a știut face în curând ordine.

—x—
In luna lui Septemvire s'au deșus la cassele din Brașov fl. 343,334.25 și s'au ridicat fl. 330,734.73.

—x—
La Vladivostok (Siberia) a sosit din Posnania d. Matiusevsky, delegatul bieților Poloni espulsați din Germania polonă. Acestu delegatu caută locurile bune pentru nenorocii emigranți. Se ține că elu opinează pentru țera Ussuriiska. Guvernul rusu refusă a da permisiune Polonilor de a se stabili aiurea decât dincolo de munții Urali. — Șermani Poloni!

—x—
Citim în „Națiunea”: „Unu domn, anume Ludvig Regius, de origine germană, pripășitu în Bucuresci de câțiva ani, după ce mai întâi a știut să contracteze nisce credite însemnate, în calitate de comisionaru alu mai multor fabrice din străinătate, a luat o țilele trecute la sănătoșă lăsându în urmă-i pentru despăgubirea creditorilor se unu activ de... două scaune și o masă. Și acestu onorabilu comisionaru intră în rându-rile acelu ce ne discredită în străinătate. Tribunalu comercialu de Ilfov a fostu incunosciunțat de această disparitiune.”

—x—
Astă seră Joi se va juca la redută „Der Jourfix”, comediă originală în 4 acte de Hugo Bürger. Sămbătă pentru întâia dată se va juca „Halbe Dichter”, cea mai nouă comediă de Rosen.

Impresiuni plăcute și folositoare dela Preșmeru.

23 Septemvire 1886 st. v.

Domnule Redactor! In țilele 9 și 10 de l. c. st. v. reuniunea învățătorilor romani gr. or. din districtulu Brașovului și-a ținut în opidulu Preșmeru adunarea generală de districtu a sa. Am participat dela începutu la ședințele acestei corporațiuni culturale și până la sfârșit m'am adăpatu de cele bune și folositoare întemplate cu ocaziunea acésta. Pe deoparte pertractările din ședințele ale învățătorilor membri, pe de alta unele lucruri mi-au fostu totu atătea impresiuni plăcute și folositoare despre carl voiți a raporta ceva.

Conformu programei învățătorii membri ai acestei corporațiuni în frunte cu președintele, dl directoru gimnasialu Ștefanu Iosifu, au participat în corpore la serviciulu divin împreunatu cu parastasu pentru membrii decedați ai reuniunii, precum: protopresbiterulu Iosifu, preotulu Ștefanu, Ioniu etc. celebratu în biserică din locu. De aici am mers întruna din salele de învățământu ale frumosulu edificiu alu școlei române, unde a urmatu deschiderea ședinței prin presidiu. În cuvântulu de deschidere s'a spus istoricul acestei reuniuni, care e cea mai vechiă în archidieceșă, de care istoria on. presidiu a legat biografia unuia dintre membrii mai vechi decedați ai acestei corporațiuni, fericitulu Ioan Petricu, fostu directoru la una din școlele capitale din

Satulungu (Săcele). Astfel de bărbați devotați cu trup și suflet școlei și înaltării noastre pe acestu terenu precum a fostu și directorulu răposatu Ioan Petricu merită a fi reamintiți din când în când urmașilor, ca se le fiă lucrările lor de imitatu acestora.

După deschiderea adunării s'a constatat numărulu membrilor prezenți și absenți. Din toate patru protopresbiteratele din cari e compusă reuniunea acésta, învățătorii membri s'au prezentat întrunu număr de pedestulor și ceea ce m'a impresionat mai mult a fostu, că șefii tracturilor protopresbiterale înșiși au luat parte mai multu seu mai puțin la ședințele reuniunii; așa pâr. protopresbiteru Demetriu Coltofeanu din tractulu Treiscaanelor în fruntea învățătorilor de sub inspecțiunii și ceea ce a participat până la sfârșitul ședințelor, ér părintele protopresbiteru Ioan Petricu din tractulu I și II alu Brașovului și Traianu Mețianu din tractulu Branului la o ședință a acestei adunări. Am vădutu și preoți, din cari unii distingându-se și pe terenulu pedagogicu.

Afară de lucrările (agende) reuniunii așa ține oficioșe pertractate cu multă băgare de șemă în ședințe, amintescu ca obiectu mai nou disertațiunea d-lui Ioan Dima Petrașcu: „Critica limbii în manualele noastre de școlă”, prin care combat limbagiulu, stilulu și ortografiacelu mai multe cărți întrebuințate în școlele noastre. Disertațiunea d-lui Petrașcu s'a ascultat cu unu deosebitu interesu din partea membrilor; era dorința să i urmeze și ôrăcaru reflexiuni aci în ședința lucrării din cestiune, însă scurțimea timpului cum și îngrijirea că o critică formală totu nu i se putea face cu acésta ocaziune, elaboratulu a rēmasu să se publice în foia reuniunii „Școlă și Familia”, unde apoi îi pôte urma critica ce ar fi de dorit. S'a mai vorbitu și despre stăpinitu ca obiectu aparținătoru grădinei școlare din partea preotului Constantin Dimianu din Brețcu, care după cum știut este a și începutu să publice în foia reuniunii cunosciune din acestu ramu economicu.

Adunarea generală a acestei corporațiuni în ședința posmeridiană a sa dela 10 Septemvire a. c. st. v. avu rara fericire a saluta în mijloculu seu și preșeselența Sa înaltpreasfințitulu Archiepiscopu și Metropolitulu Miron Romanu însoțitu de Preacuvioșiele lor Dr. Ilarionu Pușcariu archimandritu, Nicanu Frateșu protosingelu și Rev. domn Ioan Popescu, profesoru seminarialu, și alți, cari cu mare atențiune au ascultat raportulu specialu alu comitetulu centralu asupra teme pertractate în despărțeminte „Disciplina în școlele populare și mijlocele positive de a o susține”, celitu de membrulu și redactorulu Ionu Dariu.

Eselența Sa Archiepiscopulu nostru, care tocmai acum călătorește prin țera Bărsei în afaceri canonice, înțelegându de adunarea reuniunii învățătoresci, ce se ține în Preșmeru, a binevoit dela Branu a veni de adreptulu la Preșmeru ca să ne cerceteze. Aci a fostu primitu de popor în frunte cu preoții locali Alexe Frateșu și George Ludu, ornați bisericesc, și de reprezentanții Saș ai opidului Preșmer, apoi de intrăga corporațiune învățătorescă în frunte cu președintele ei d-nulu Ștefanu Iosifu, directoru gimnasialu. Eselența Sa a cercetat biserica română, a roștitu unu cuvântu pastoralu poporulu, a cetit molitva de deslegare la mormentu răposatulu preot de acolo Nicolae Frateșu, a trasu apoi, după ce a cercetat reuniunea, la casa parochialu localu Alexe Frateșu, de unde după o ôră a plecatu la Săcele.

Primirea învățătorilor în opidulu Preșmer a fostu din toate punctele de vedere dintre cele mai bune. Comitetulu parochialu, bravii preoți și învățătorii de aci, lăsându la o parte orice afaceri pentru sine, au îngrijit ca noii oșpeți sosiți din toate părțile să ru suferă de nici o scădere. Cuartirele erau designate, salele de învățământu ale școlei, unde se se resolve afacerile reuniunii, curățite, aerisate și chiar decorate, preparativele pentru alimentare la hotelulu localu făcute etc. așa că nu rēmase nimic de dorit.

FOILETONU.

Moții și Istrienii

II.

Unele particularități limbice în graiulu poporulu munților apuseni,

de G. CANDREA*).

Limba română, ce rēsună ađi de pe buzele a 12 milioane de Romani, deși trecut prin atătea furtune seculare, abstracțiune făcându de unele diferențe accidentali, proprii tuturor limbilor, și-a păstratu constituțiunea și caracterulu seu atatu de uniformu în toate părțile locuite de Romani, încatu cu dreptu se pôte numi: una și aceeași limbă nedespărțită.

La acésta uniformitate a limbii noastre, escludându zelosa și tradiționala alipire a Românulu cătră limba sa, fără indoială a contribuit multu limba bisericescă. Esecțiune dela acésta face numai limba Românilor din Macedonia, Mesia, Tracia, Epiru și Albania, precum și celor din Istria, cari, din cauză unor particularități, se pôte considera ca dialecte ale limbii române.

Deacă cu toate aceste aflăm unele mici abateri în graiulu nostru românesc, din unu ținutu față de altu

* Aci lasu să urmeze observațiunile asupra graiului din munții apuseni întocmai așa cum ni le-a comunicat d-nulu Candrea. Teofilu Frăncu.

ținutu românesc, acésta este a se ascrie influențelor externe și împrejurărilor locali sub cari s'a dezvoltat limba ținutului respectiv. Așa bunăoră, unde Românii sunt în mase mai compacte, precum în jurulu Blajului, Bistriței, Orăștiei, Sebeșului, Sibielului, Făgărașului și Brașovului, acolo graiulu românesc a rēmasu mai intactu de ingrediente străine. Peste totu putem afirma, că limba poporulu sășescu în mijloculu căroră, cu o mică esecțiune, petrecu Românii din ținuturile de mai sus, n'a avut nici o influență stricaciosă asupra dezvoltării graiului românesc; fiă că Românulu avea antipatiă față de acestu dialectu stricatu nemțesc și se potrivea mai puțin cu firea și vorbirea lui, fiă încă și din motivulu prin care acestu popor cerca în toate referințele sociale, economice și industriale a se esclude și separa de Romani. Școlă germană n'a putut să lase decâtu prea puține urme și aceste numai în vorbirea foștilor grănițeri, cari erau ținutu a frecuenta școala.

Din contră, graiulu Românilor din acele părți, unde petrec împreună cu Ungurii seu în nemijlocita apropiere cu densu este mai puțin curat. Dovadă despre acésta este graiulu Românilor de pe lângă Clușiu, Gherla, Deva, Hunedora, și părțile cari se mărginescu cu Ungaria, cum sunt unele ținuturi din munții apuseni.

Românii din Secuime aproape mai toți și-au perdut limba lor românescă, ér vorbirea acelu de pe la Satmaru, Baia-Mare, Careii-Marți, Oradia-Mare, Beiuș și alte părți din Ungaria e tare stricată. Unele frase din

aceste din urmă ținuturi ne voru arăta în de ajuns starea tristă în care în ziua de ađi se află limba noastră.

Așa Românulu-sătmărenu, Ungaria, ține: a venjit drvizul și nyia dus boroshordaiete = a venit povoiulu și ne-a dusu buțile de vin; mergem pe drumu kerketul = mergem peste drumu; unde se ne táláluim = unde se ne întâlnim; hai se bászduim = aide se vorbim

Nu se pôte nega că și în ținuturile transilvane însirite mai sus sunt multe cuvinte străine mai cu șemă maghiare; ceea ce e a se atribui stării asupritore sub care Românulu a gemut până mai ieri alaltăieri; căci nefindu-i permis a cerceta școlă, graiulu și respective limba a trebuit să suferă în dezvoltarea sa, ér densulu pentru a-și pôte exprima toate trebuințele vieți, cari cu timpul s'au înmulțitu, a trebuit să imprumute dela cei mai de aproape de el și în casulu nostru dela Unguri.

Multe din aceste cuvinte străine școlă cu timpul le-a înlocuit prin altele mai potrivite; multe însă au rēmasu intrupându-se așa ține în limba noastră, căci nu-i mai este iertatu nici școlei să le dea afară, decât voesce se nu ne despartă de popor.

Cu cuvintele imprumutate, nolens volens, dela locuitorii noștri Unguri, a trecut totodată și modul exprimerii în vorbirea noastră, care a rēmasu permanent până în ziua de astăzi, așa d. e. consonantele t, g, n, urmate de vocale sună pururea ca consonantele unguresci ty, gy, ny; asemenea d urmatu de vocala i seu e

O distrația plăcută a cauzat-o corporația și învățătoresci și poporului preșmerian „teatrul de diletanți” de timpuriu arangeată la inițiativa d-lui George Ludu, preot și învățător, sprigină de colegii săi Irodion Frateș și George Șurariu — din partea „școlii adulte” a junimei țerane din Preșmeru Meritele corpului didactic dela școala română din Preșmeru cu dezvoltarea însușirilor frumoase și la partea adultă a poporului român din locu nu se pot trage la îndoială, după ce mai în totu anul tinerimea adultă se scie prezenta societății culte cu câte ceva nou. Mai anii trecuți junimea română din Preșmeru cânta în patru voci cântările (răspunsurile) liturgice în biserică, acum iată-o aceea și pe scenă — cea mai practică școlă a limbei și a nobilității simțului de totu ce e bun și frumos. Piese reprezentate au fost: *Mare lucru e școala*, scenă socială cu cântece și declamațiuni, acum pentru prima dată reprezentată în Preșmeru, și *Cinel-Cinel*, comedie cu cântece într-unu act de V. Alessandri. Amândouă piesele au fost cu deplină succed reprezentate. Intre personele diletanțe amintesc pe d-na Maria Ludu, carea multu a contribuit la reușita acestui teatru diletanț moralmente și materialmente. Venitul curat a fost destinat pentru scopuri de binefacere.

În amândouă zile ale adunării generale a reuniunii învățătorilor români din districtul Brașovului în hotelul local a fost prânz comun al membrilor unde asemenea s'a întărit simțului de convenire în asemenea întruniri. Adunarea generală a acestei corporațiuni pe anul viitor a fost invitată la Feldioră. *Unul din cei de față.*

Ultime scrii.

Orhanie, 5 Octomvre. Generalul Kaulbars a sositu erî séră la Orhanie la 9 ore. A fost primitu de o deputațiune a locuitorilor cu strigăte de: „Trăiască Impăratul!” „Trăiască Bulgaria independentă!” Apoi deputațiunea explică generalului că populațiunea are încredere în patriotismul regenței și că roga pe Impăratu să primescă data alegerilor stabilită de acesta pentru că e urgentu să se alegă unu prințu și să pedepsescă culpabilii. Generalul se neliniștește de starea recoțtelor și a impositelor, apoi dete locuitorilor motivele pentru cari Impăratul consideră ca imposibilă viitorea întrunire a marei adunări, din cauza lipsei de candidat, a căru alegere e rezervată Europei, de unde prima necesitate de a întârția data alegerilor. Elu își termină alocuțiunea strigându: Trăiască Bulgaria! Cu totă ruperea negocierilor între consulatul Rusiei și guvernul, asupra celor două puncte cari facu obiectul neînțelegerei, se constată cu toate acestea o orecare slabire. Se liberază puțin câte puțin ofițerii compromiși în lovitura de Statu, după promisiunile făcute de guvernul.

Berlinu, 5 Octomvre. „Gazeta Germaniei de Nord”, combatându pe „Pester Lloyd”, care continuă a considera alianța cu Germania din punctul de vedere al unei supunerii absolute intereselor Ungariei, dăce: Garanția duratei unei alianțe constă în aceea, că această alianță a fost încheiată între monarhi și nu între parlamente. Germania are trebuință de asigurarea că raporturile cu streinătatea sunt independente de schimbările ce suferu maioritățile parlamentelor.

Sofia, 5 Octomvre. — Se consideră prin

cercurile diplomatice că decă alegerile s'ar face cu 8 zile mai târziu de câtu data fixată de guvernul acesta ar micșora încordarea raporturilor dintre Rusia și Regența și ar evita mai cu seamă incidentele ce s'ar putea produce la Ruscicu și Varna, unde generalul s'ar găsi de siguru Dumineca viitore, ziua alegerilor. Se speră că guvernul va consimți a accepta această amânare, decă e cerută în modu oficialu de Rusia, ceea ce ar fi pôte punctulu de plecare al unei înțelegeri mai depline.

Viena, 5 Octomvre. Clubul austro-ungaru a presintat Camerai deputaților unu proiectu de lege ce crează Camere de lucrători, cu o organizațiune conformă Camerilor de comeri. Aceste Camere de lucrători vor trebui să numescă 9 deputați în Reichsrath.

SCRİ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

SOFIA, 7 Octomvre. — Guvernul a hotărîtu să renunțe la amânarea alegerilor. *Alegerile se vor face necondiționată Dumineca viitore.* Se vorbește, că generalul Kaulbars nu se mai reîntorce în Sofia, ci plecă în Rusia.

MADRIDU, 7 Octomvre. — Din cauza demisiunei ministrului de război și de marină, a izbucnită o crisă de cabinetu. Starea de asediu s'a ridicat neîntârziat. Pedepsa cu morțe a ofițerilor revoluționari s'a schimbat în închisore pe viță.

A șesca tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 6% ale Institutului de credit și de economii „Albina” a urmatu în 1 Octomvre 1886 în prezența Domnului notaru reg. publicu, Dn. Gabrielu Zăgoni, și a doi membri ai comitetului de supraveghiere alu institutului. S'au tras în valorea totală de 53,300 fl. următorii numeri:

la fl. 100: Nr. 12, 15, 19, 52, 56, 57, 74, 76, 90, 103, 116, 120, 121, 123, 125, 129, 142, 153, 158, 162, 191, 198, 205, 226, 232, 244, 246, 249, 262, 269, 272, 306, 314, 316, 322, 333, 335, 337, 338, 340, 351, 361, 372, 376, 379, 393, 395, 400, 403, 414, 431, 434, 437, 438, 441, 445, 448, 449, 452, 453, 467, 503, 506, 510, 513, 517, 526, 530, 535, 543, 547, 548, 563, 568, 573, 588, 611, 619, 628, 639, 642, 647, 651, 654, 655, 668, 669, 680, 684, 685, 690, 694, 699, 705, 707, 722, 749, 750, 758, 761, 765, 766, 769, 770, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 792, 801, 802, 806, 815, 842, 845, 850, 852, 853, 861, 868, 875, 878, 906, 911, 915, 926, 927, 928, 934, 939, 950, 952, 970, 975, 997, 998, 1007, 1031, 1041, 1045, 1053, 1055, 1058, 1086, 1089, 1091.

la fl. 500: Nr. 19, 30, 38, 60, 123, 152, 161, 184, 214, 273, 274, 283, 284, 353, 380, 383, 417, 455, 459, 463, 501.

la fl. 1000: Nr. 45, 50, 58, 110, 156, 163, 197, 203, 214, 227, 259, 276, 281, 318, 387, 392, 397, 436, 453, 497, 500, 502, 517, 549, 614, 630, 680, 699.

Cu începere dela 1 Aprilie 1887 aceste scrisori fonciare se rescumpără la *cassa institutului în Sibiu*, la Filiala sa în Brașov și la „Banca comerc. ung. de Pesta” în întreaga valore nominală împreună cu interesele curente; aceleși se rescumpără și mai nainte ori când prin escomptare, séu se pot schimba cu alte scrisori fonciare după cursul zilei. Cu 1 Aprilie 1887 încetă interesele lor mai de-

parte și cuponii de interese scădetori mai târziu, decă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag diu suma acestuia

Din scrisurile fonciare esite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru rescumpărare următoarele:

la fl. 100: Nr. 128, 177, 270, 345, 346, 419, 657, 666, 672, 711, 719, 781, 803, 812, 903, 904.

la fl. 500: Nr. 129, 149, 231, 361.

DIVERSE.

Războie contra epurilor de casă. — Diarele din Australia spun că coloniile engleze, cari se află pe cós-te, sunt amenințate de o nenorocire îngrozitoare, contra căreia locuitorii au luptat până acum în deșertu. Milioane de epuri de casă sunt răspândiți peste câmpii prin holde și prin păduri. Este o adevărată invasiune care pune în pericolu existența culturilor de totu felulu și a grădinilor în părțile despre Sydney, Melbourne și Victoria. Plantațiunile sunt devastate, fecoltele distruse de armate întregi de epuri de casă. Flagelul este atât de îngrozitor încât parlamentele australiane a trebuitu să ia măsurile estera-ordinare. Ele au alocat suma enormă de două sute mii lire sterline pentru a face răzbelu epurilor de casă ca să le estermine rassa. Dér pare, că acesta sumă nu este indestulitoare, și pôte, că este nevoia a o îndoi și întrei de și chiar astfel nu este nici o siguranță ca să pótă avea rezultate definitive. Regimente întregi, echipate și armate ca în campania, ajutate de legiuni de câni dresați pentru vânătoare, au fostu trâmise în districtele cele mai bănuite, unde a începutu unu adevăratu măcelu. Mai multu încă s'a făcutu apelul la toți învățații cari au întrebuintat tóte mijlocele chimice pentru a distruge această rassa a rozătorelor. Câmpii întregi au fostu saturate de substanțe veninoase, de otrăvurile cele mai tari. Dér ordele cu urechile lungi nu se înspăimântă de tóte aceste; cadavrele soldaților lor umplu pământul, și cu tóte acestea nimic nu i face a se da înapoi. Ei înainteză în colone strînse și mergu nepăsători la luptă, despretzându morțea, care seceră în rindurile lor. Luptătorii căduți pe câmpul de onore sunt înlocuiți cu alții totu atât de otării de a învinge séu de a muri și Australienii cu totulu desperați și desgustați de a mai omori, consultă cu durere orizontulu de unde neincetat apar în bande. Cei mai fricoși dicu, că au sé se înbarce pe tóte vasele disponibile, cu tótă averea lor, și sé se întorcu în Englitera. Decă desolarea este dér la culme, decă nenorociti Australieni se gândesc chiar la o nenorocită călătorie dincolo de mari furia lor însă este fără margini în contra imprudincilor cari au fostu cauza acestui flagel ingrozitor. Acești imprudenci sunt acei cari au introdus în țera pe cei dinteu epuri de casă, căci acum câțiva ani în urmă specia epurilor de casă era aci cu totul necunoscută, fără îndoială și amatori de dobitoce și vânători de plăcere. La începutu totul mergea bine, dér ecă că deodată se răspândiră pretutindeni și deveniră cel mai periculos inamic al locuitorilor. Astăzi groza Australienilor pentru epurile de casă este atât de mare încât în orașe și sate nu se mai pôte găsi nici unulu din rassa acestui rozetor. Decă această invasiune nu se sfirșesc, este vorba în Australia de a cere ajutoru vechiului continentu

Editoru: Iacobu Mureșianu.
Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu

se preface în consonanta compusă maghiară gy, d. e. dinte=gyintye; degetu=gyeget etc.

Muntenii deși nu petrecu în mijlocita apropiere de Unguri, totuși și ei au felulu acesta de exprimare în vorbire. Acesta este a se explica astfel, că maioritatea dintre deșii își esporteză negotulu, care constă din ciubere, în Ungaria, unde își petrecu cea mai mare parte din viță, acesta fiind-că Ungurii le plătescu mai bine și bucatele sunt relativu mai eftine; când se reîntorc acasă se întemplă nu rareori de aducu cu sine cuvinte unguresci pe care le strecură în graiulu muntenilor și cu cari trece și forma de exprimare, care apoi se întrebuinteză și la cuvintele genuine române.

O deosebită particularitate în graiulu muntenilor oferă împrejurarea prin care consonanta n, între două vocale, se preface în r, după cum se întemplă în dialectulu istriianu, însă bine înțelesu, nu în tóte cuvintele. Că acum 40 de ani séu și mai multu, n se va fi rostitu în tóte cuvintele ca r, e mai multu decâtu propabilu. La acesta ne îndemná a crede mulțimea de cuvinte, cari și astăzi se rostesc cu r în locu de n, după cum se pôte vedea din *Vocabularulu* de mai josu. Credința noastră se afirmă și mai tare, când vedem că indiviții din aceeași comună nu exprimă toți pe unulu și același cuvântu cu r, așa d. e. unii dicu: *dimință*, alții dicu: *dimintă* și alții *gyibirță*. Cei dinteu se numără la generația mai ténără, cari au trecut prin școlă, cei din urmă la generația mai bérână, care n'a pututu să cerceteze școala, de órece înainte de asta cu 20—30 de ani *abia a fostu o singură școlă în munți*. Din cele pre-

merse suntemu necesități a crede, că cu câtu progresăm, cu atâtu dispare mai multu această particularitate din graiulu muntenilor. Așa se mai pôte afirma, că vorbirea acesta a trebuitu să fiă comună tuturor muntenilor, excepționându satele de lângă Abrud. Acum însă abia se mai pôte auzi în vre-o patru comune, dér nici în aceea, după cum mai susu am observat, de toți indiviții, ci cu deosebire de cei cari își au locuințele susu în munte, cărora împrejurările nu le concedu a veni în contactu mai deaprópe și timpu mai îndelungat cu poporul mai deșteptu dela pótele muntelui. Ómenii din aceste părți își petrecu vița mai multu în munte, aci pregătescu *șindrile*, *ciubere*, *scânduril*, pe cari le transporteză peste muntele Biharia în Ungaria, unde, fiindu graiulu românesc stricat, nu pot vedea greșela ce facu omițendu pe n. Dér nici în aceste locuri nu multu are să dureze vorbirea acesta, de altcum *frumosă*, căci de și influința școlii străbate mai târziu în asemenea locuri totuși nu se pôte presupune că n'ar străbate nici când. Școala este dér, care lucră din răspuleri a înlocui pe n la locul séu și a da pe r afară. Se înțelege că lucrarea acesta va merge mai cu greu, de órece ómenii din aceste locuri sunt în depărtări de câte 3—4 chiar 5 ore de școlă, și astfel nu se potu constrânge ca să se trimetă copii la școlă.

Comunele în cari se mai pôte auzi vorbirea acesta sunt: *Albacu-Arada*, *Lăpușulu*, *Scărișora* și o mică parte din *Negra superióră*. În *Vidre*, *Ponorelu*, *Secătura*, *Negra de josu* abia aci colea mai poți auzi dela câte unu om bérână câte unu cuvântu în care n sé

fiă înlocuitu prin r; ba ce e mai multu, ómenii din aceste comune își batu jocu de ceilalți, cari au rămasu fideli graiului lor tradiționalu.

De când datéză această particularitate în vorbirea din munți? de unde este luată séu împrumutată și pe ce basă, sunt nisce întrebări, cari negreșitu voru da de lucru bărbaților nostri de sciință.

„*Vocabularulu* de mai josu ce l'am compus din 2 părți, are menirea ca partea I. să arate cuvintele în cari muntenii prefaceu pe n în r, la finea căreia am adaus și unele cuvinte în cari n rămâne nestrămutat; p. II-a cuprinde unele abateri limbistice precum și unele cuvinte particulare întrebuintate în graiulu poporului munteanu. Trebuie să mărturisesc, că lucrarea mea nu presintă ceva completu, voru fi negreșitu încă multe cuvinte pe cari eu nu le voiu fi introdus în acestu *Vocabularu* și mai cu seamă de aceea, ce aparțin părți a doua. O asemenea lucrare reclamă timpu îndelungat pentru a-i cunosce tóte particularitățile și idiotismele vorbirei. În partea primă pôte voiu fi mai norocosu, căci aci voru fi fórté puține cuvinte, decă voru mai fi, pe cari sé nu le fi introdus.

În fine am adaus și nomenclatura curat românească a satelor, páraelor, váilor, munților, minelor mai însemnate din munți, prin cari sé se pótă argumenta inamicilor némului nostru, că pe pământulu acesta n'a pututu să trăiescă altcineva decâtu Românii.

Cursul la bursa de Viena

din 6 Octomvre st. n. 1886.

Rentă de aur 4%	105 30	Bonuri croato-slavone	104 50
Rentă de hârtă 5%	94 25	Despăgubire p. dijma de vinu ung.	98 50
Imprumutul căilor ferate ungare	—	Imprumutul cu premiu ung.	120 70
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (1-ma emisiune)	100 35	Losurile pentru regulara Tisei și Segedinului	124 50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (2-a emisiune)	—	Renta de hârtă austriacă	83 85
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (3-a emisiune)	—	Renta de arg. austr.	84 75
Bonuri rurale ungare	104 60	Renta de aur austr.	116 85
Bonuri cu cl. de sortare	104 60	Losurile din 1860	140 40
B aurii rurale Banat-Ti-mișu	104 50	Acțiunile băncel austro-ungare	861 —
Bonuri cu cl. de sortare	104 50	Act. băncel de creditu ung.	288 20
Bonuri rurale transilvane	104 50	Act. băncel de creditu austr.	276 —
		Argintul — Galbin	—
		impărătesc	5 94
		Napoleon-d'or	9 93
		Mărci 100 imp. germa.	61 52
		Londra 10 Livres sterlinge	125 50

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 21 Septemvre st. v. 1886.

	Cump.	vend.
Renta română (5%)	94—	95—
Renta rom. amort. (5%)	96 1/2	97—
» convert. (6%)	87 1/2	88—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	35—
Credit fonc. rural (7%)	104—	104 1/2
» » » (5%)	87 1/4	87 1/2
» » » (6%)	100 1/2	101—
» » » (5%)	92—	93—
» » » (5%)	82 1/2	83—
Banca națională a României 500 Lei	1025	1035
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	275
» » » Națională	215	220
Auru contra bilete de banca	15.40	15.60
Bancnote austriace contra aur.	2.02—	2.03

Pentru o societate renumită de asigurare asupra vieții cu sediul în Bucuresci se caută

Agenti achisitori romani

pentru România.
Condițiuni foarte avantajoase. Ofertele se se adreseze sub:
„Achisitoru Română“ post-restante. Bucuresci.

Publicațiune de licitațiune.

Publicarea de licitațiune apărută în foia de față Nr. 153, 155 și 156 sub Nr. 1263 (szólgb.) referitoare la vândarea lemnelor din pădurea „Dumbrava“, pe hotarul comunei Săcelu se înnoesce respect. se repetază, de ore-ce licitațiunea ținută în astă privință în 30 Septemvre a. c. a percursu fără rezultat și se defige a doua licitațiune pe ziua de 30 Octomvre a. c. la 10 ore a. m. cu acel adaus că la acesta se voru primi oferte și sub prețulu de strigare, primirea rezultatului însă depinde dela hotărîrea reprezentanței comunei Săcelu.

Săliște, 1 Octomvre 1886.

Pretorele supr. alu cercului.

Avisu d-loru abonați!

Rugămă pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă. ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Hotel „Europa“

BRAȘOV

în cetate, Strada Vămii Nr. 11.

clădire nouă din anul 1885, înzestrată cu totu confortulu.

Restaurațiune și hală de bere.

Omnibusulu hotelului la gară.

Unicul hotelu

comfortabilu din cetate în apropierea pieței.

R. BARTHA.

CANCELARIA NEGRUȚIU.

în Gherla — Sz. Ujvár — (Transilvania.)

DESCHIDE ABONAMENTE PE ANULU 1886 LA:

„Amicul Familiei.“ Diaru beletristic și enciclopedic-literar cu ilustrațiuni. Va eși în 1-a și a 15-a și a luni în numeru câte 2—3 côle; și va publica poesii, romanuri, novele, schițe, piese teatrale, studii sociale, asticoli scientifici, amănunte de instrucțiune și distracțiune ș. a. Prețulu de abonamentu pe anul întregu e 4 fl. pentru România 10 franci plătibili și în bilete de bancă și în timbre postale.

„Prețul Român.“ Diaru bisericesc, scolastic și literar. Va eși în broșuri lunare câte 2 3/4—3 1/4 côle; și va publica articulu din sfera tuturor sciințelor teologice și între acestea de predică pe Dumineci, sêrbători și diverse ocașiuni, mai departe studii pedagogice-didactice și științifice-literare. Prețulu de abonamentu pe anul întregu e 4 fl., pentru România 10 franci plătibili și în bilete de bancă și în timbre postale

Abonanții primesc unele premii de valoare și-si potu procura cu prețuri foarte reduse tôte opurile din ediția noastră.

— **Colectanții primesc gratis alu patrulea exemplaru.** —

Totu acolo au apărutu și se află de vândare:

Biblioteca „Săteanului Român.“ Cartea I. II., III., IV. cuprindu materii foarte interesante și amusante. Prețulu la tôte patru 1 fl.; câte una deosebitu 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprind materii foarte interesante și amusante. Prețulu 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în saale gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicoară. prof. gymn. Cu portretulu M. S. Regina României. Preț. 15 cr.

Colectă de Recepte din economiă, industriă, comerci și chemie, pentru economi, industriași și comercianți. Prețulu 50 cr.

Apologiă. Discusiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Romani, invederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. Partea I. Paulu Hunfalvy despre cronica lui Georgiu Gabr. Șincai. Prețulu 30 cr.

Renascerea limbii românesce în vorbire și scriere, invederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. Broșura I., II., III. Prețulu broșurii I., II. câte 40 cr.; broșura III. 30 cr. Tôte trei împreună costă 1 fl.

Spiciure din istoria pedagogiei la noi — la Romani. De V. G. Borgovanu. Prețulu 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unu volumu de 192 pagine, cuprind 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulu redusu (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafir și vioarele, poesii populare culesse și adnotate de Ioanu Popu Reteganulu. Unu volumu din 14 côle. Prețulu 60 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețulu 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețulu 30 cr.

Branda seu nunta fatală. Schițe din emigrarea lui Dragoș. Novelă istorică națională. Prețulu 20 cr.

Elu trebuie să se însore. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețulu 25 cr.

Puterea amorului. Nuvelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanu Tanco. Prețulu 30 cr.

Herman și Dorotea, după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantin Morar. Prețulu 50 cr.

Economia pentru școlele populare de T. Roșiu. Ed. II. Prețulu 30 cr.

Petulantulu. Comediă în 5 acte, după Aug. Kotzebue, tradusă de Ioanu St. Șuluțiu. Prețulu 30 cr.

Probitatea în copilărie. Schiță din sfera educațiunii, după Ernest Legouvé, membru alu academiiei franceze. Prețulu 10 cr.

Nu mă uita. Colectiune de versuri funebre, urmate de iertăciuni, epitafii ș. a. Prețulu 50 cr.

Tesaurulu dela Petrosa seu Cloșca cu puil ei de aur. Studiu arhiologicu, de Dionisiu O. Olinescu. Prețulu 20 cr.

Indreptaru teoreticu și practiculu pentru învățamintulu intuitiv în folosulu elevilor normali (preparandiali), alu învățătorilor și alu altor băbați de școlă, de V. Gr. Borgovanu, profesor preparandialu. Gherla. Imprimeria „Aurora.“ 1885. Prețulu unui exemplaru cu porto francatu 1 fl. 80 cr. Acestu opu cu devisa: „Totu ce putem arêta, sê arêtam pruncilor!“ — este dedicat educatorilor și învățătorilor, plăpândeii generațiunii a plăpândeii generațiunii a poporului român, a acelu popor, ce s'a luptat mai multu pentru limbă decatu pentru vieță. Edițiunea acestui manualu în octavă mare cuprindend 341 pagine, tiparu garmondu e frumoasă și tare plăcută ochiului. In modesta noastră literatură pedagogică, nu aflăm nici unu opu, nici unu manualu întocmitu după lipsele școlilor noastre în măsura, în care este acesta; și trebuie să constatăm cu

plăcere, că autorulu la redactarea acestui manualu a desvoltat multu zelu împreună cu o rară diligență intențiune sinceră însoțită de unu studiu serios și îndelungat prin ce s'a făcutu demnu de lauda și sprijinirea publicului român, mai alesu a celor în prima linie interesați, cărora nu hesitamă nici unu momentu a-lu recomanda cu tôte căldura.

Manualu de gramatica limbii române pentru școlele populare în trei cursuri, de Maximu Popu, profesor la gimnasiulu din Năsăudu. Prețulu 30 cr.

Manualu de stupăritu, de Ioanu Costinu. Cu 36 figuru explicative. Prețulu cu porto francatu 70 cr

Cele mai ieftine cărți de rugăciuni:

Micul Mărgăritaru sufletesc. Cărticică de rugăciuni și cântări bisericesc frumoșu ilustrată, pentru prunci scolaru de ambe sexele. Cu aprobarea jurisdicțiunii sup. bisericesc. Prețulu unui exemplaru broșurat e 15 cr. legatu 22 cr. legatu în pânză 26 cr.; 50 de exemplare broșate 6 fl., legate 9 fl., legate în pânză 12 fl.; 100 exemplare broșurate 10 fl., legate 17 fl., legate în pânză 22 fl.

Cărticică de rugăciuni și cântări pentru prunci scolaru de ambe sexele. Cu mai multe icone frumoșe. Prețulu unui exemplaru trimis franco e 10 cr.; 50 exemplare 3 fl. 100 exemplare 5 fl. (Edițiune pentru greco-catolici și altă edițiune pentru greco-orientali. Sê se noteze: care edițiune sê cere.)

Visulu pre santei vergure Maria, a Născătoarei de Dumneșu, urmatu de mai multe rugăciuni frumoșe. Cu mai multe icone frumoșe. Prețulu unui exemplaru trimis franco e 10 cr.; 100 exemplare 3 fl.; 100 exemplare 5 fl. v. a.

Calendar pe anul 1887. „Amicul Poporului“ cu 50 cr. „Noul Calendaru de casă“ cu 30 cr. și

„Calendarulu Caliculu“ cu 36 cr. — adausu câte 5 cr. de portpostalu.